Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 94. — Джерзи Ситі, Н. Дж., второк, 25. цвітня, 1922. — VOL. XXX. — No. 94. — Jersey City, N. J., Tuesday, April 25, 1922. — THREE CENTS

КРАЙНА ПОРА КІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

ВЕЛИКА СУДОВА РОСПРАВА ПРОТИ МАЙНЕРІВ

ЧАРСТОН, Вест Верджінія, 23. цвітня. — Завтра починається велика судова розправа проти майнерів та юнійних майнерських урядників, обжалованих за участь у великих демонстраціях майнерів Західної Верджінії минувшого вересня.

На лаві обжалованих засяде понад 500 урядників та членів майнерської юнії Юнайтид Майн Веркерс оф Америка. Обжаловують їх за ріжні злочини, убийства, бунт, повстанне проти держави і т. п. На росправу покликано понад тисячу свідків.

Всі обжаловані вже зявилися в місті і заняли тут два готелі, котрі для них виключно винаняла майнерська юнія. Вони ходять по місті зі спеціяльними відзнаками: „Обжаловані. Юнайтид Майн Веркерс оф Америка." До міста приїхав нині спеціяльний поїзд з 9 обжалованими, котрих не випущено було на волю, але держано весь час слідства в тюрмі. Скутих і скованих один до другого перевели їх через місто, що викликало страшне обуренне серед видців. Неменче обуренне викликує присутність цілої компанії стейтового війска, присланого для удержання спокою. На ділі обурених майнерів успокоюють майнерські провідники.

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК ЗРОСТАЄ

ПИТСБУРҐ, ПА., 22. цвітня. — Юнійні провідники і орґанізатори заявляють, що число не-юнійних робітників, що вийшли на страйк, зростає постійно. Скількість коксового вугля, добуваного в так званім окрузі Фает, спадає на тиждень о 5,000 тон. Послідного тижня приступило до юнії знов 600 майнерів.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ПРО ЗРІСТ ЧИСЛА СТРАЙКУЮЧИХ

ІНДІЯНОПОЛИС, 22. цвітня. — Майнерська юнія видала урядову заяву, що від початку вуглевого страйку до юнії приступило понад 30,000 нових членів.

Юнія обраховує теж, що в округах, де майнери не зорґанізовані, добувано тижнево по 9,500,000 тон вугля, а продавано по 15 міліонів тон. Значить, вуглевий промисел сього округа гонив недобором.

ОДИН ОКРУГ ПОГОДИВСЯ

ФОРТ ВЕРТ, Тексас, 22. цвітня. — Страйкарі з так званого бриджпортського вуглевого округа починають вертатися до праці, згодившися з представниками властителів копалень про умови праці. Майнери спустили 25 центів на тоні добутого вугля при акордовій роботі.

Як кажуть представителі майнерської окружної юнії, ся угода лише тимчасова, і вона буде заступлена в короткім часі новою угодою межи представниками властителів та представниками копалень.

СУД ПРОТИ ЗЕЛІЗНИЧОЇ РАДИ

ШІКАҐО, Илинойс, 22. цвітня. — Федеральний суд розбирав справу виданої недавно суддею Лендисом судової заборони проти Зелізничої Робітничої Ради Злучених Держав, котрій він заказав уділяти догани Пенсилвенійській Зелізниці за непослух супроти оречень Ради. Федеральний суд рішив, що суддя мав право видавати таку заборону .Се рішенне федерального суду обмежає значно власть Зелізничої Ради.

ВЕТЕРАНИ КИДАЮТЬ ПОГРОЗИ ПРОТИ СЕНАТОРА, ПРОТИВНОГО БОНУСОВИ

ВАШІНҐТОН, 22. цвітня. — Сенатор Бора з Айдаго дістав від відділу Американського Леґіону в Покатело листа, в котрім йому грозиться, що його викинеться з політичного життя, якщо він не буде голосувати за бонусом для ветеранів великої війни.

У відповідь на сю погрозу айдагський сенатор видав публичну заяву, в котрій каже, що він уважає найподлійшим чоловіком такого політика, що для куплення своїх голосів зречеться своїх поглядів.

ҐОМПЕРС ПРИЗНАЄ НАДУЖИТТЯ В БУДІВЕЛЬНІЙ ЮНІЇ

НЮ ЙОРК, 22. цвітня. — Підчас переслухання перед так званим комітетом Локвуда, що розсліджує будівельний промисел, виступав з довгими зізнаннями провідник Американської Федерації Праці, Самуель Ґомперс. На питання поставлені адвокатом Антермаєром, Ґомперс признав, що в будівляній юнії діялися ріжні надужиття, але обстоював при своїм погляді, що супільність не повинна вмішуватися у внутрішні справи юнії, але пождати, поки вона сама не полагодить своїх клопотів.

ЗНОВ НОВІ ПЛЯНИ БОНУСА

ВАШІНҐТОН, 22. цвітня. — Бачучи, що їм не вдасться переперти свого проекта винадгородження для жовнірів проти волі президента Гардинґа, републиканські провідники думають внести незадовго в конґресі якісь нові проекти, після котрих винагородженне для жовнірів малоби бути більше, як в попереднім проекті, і все винадгородженне малоби бути в грошах, а не в грошах і в готівці. Рівночасно законопроект мавби вже говорити про жерело фінансів на сей державний видаток: гроші малобся роздобути з англійських бондів (позички).

Делеґація Українського Галицького Правительства в Ґенуї.

ҐЕНУЯ, Італія, 18. цвітня. — До Ґенуї приїхала делеґація Українського Галицького Правительства, в якої склад входять: президент др. Евген Петрушевич, уповноважений для закордонних справ др. Кость Левицький, Іван Петрушевич (з Лондону), др. Степан Витвицький (з Парижа), др. Ернест Т. Брайтер (польський соціялістичний посол зі Львова), о. Жан (з Канади), проф. др. Степан Рудницький, кооператор Осип Струк і один Українець зі Львова.

Президент др Петрушевич вніс протест проти польської окупації Галичини.

ҐЕНУЯ, Італія, 23. цвітня. — Др. Евген Петрушевич, президент Національної Ради Східної Галичини, предложив ґенуенській економічній конференції протест проти польської військової окупації Східної Галичини.

СВЯЩЕНИК, ЩО САМИЙ ОБНИЖИВ СОБІ ПЕНСІЮ

Др. Персі Стикі Ґрент, парох церкви Успенія Преч. Діви в Ню Йорку, обявив своїм вірним, що він постановив знижити свою власну пенсію, щоби допомогти своїй парохії вилізти з довгів. О. Ґрент побирав річно 10,000 долярів; тепер він хоче побирати 5,000 долярів.

ФОРД ПЛЯНУЄ НАНИМАННЄ НОВИХ РОБІТНИКІВ.

Доносять з Дітройту, що директори фабрик автомобілів Форда постановили виробити в місяцю маю більше автомобілів, як фабрика виробила колинебудь за один місяць. Після їх пляну, фабрики малиби виробити 120,000 автомобілів за один місяць. В тій цілі малиби наняти 5,000 до 10,000 нових робітників. Якби сей плян увійшов в життє, то фабрики Форда викидалиб готовий автомобіль що півсема секунди. У фабриках Форда на Гайленд Парк працює тепер 37,000 робітників. Працюють вони по пять днів в тижни. Дирекція думає завести шести-дневий тиждень. Причиною сього рішеання дирекції мало бути те, що фабрика не вирабляє тільки автомобілів, на кілько має замовлень.

НІ ОДНА ЖІНКА НЕ ХОТІЛА ПОЗИВАТИ МУЖА-ДВОЖЕНЦЯ.

Як Чарл Стайелс з Ню Йорку вийде зі шпиталю, в котрім він тепер лічиться, прокураторія зараз забере його до суду, щоби поставити його на лаву обжалованих за двоженьство. Підчас його недуги в шпиталю вийшло на верха, що він є жонатий з двома жінками. З одною мав оженитися ще десять літ тому, як він мав 17, а жінка 15 літ. З другою оженився недавно. Ні одна ні друга жінка не хотіли вносити проти нього скарги за двоженьство. Зробило се одно товариство опіки над жінками.

УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ҐАЗЕТА В КОЛОМИЇ

За стараннем товариств: Товариство Української Молодіжи „Громада" і Секція Українського Студентського Союза в Коломиї пічне в Коломиї появлятись безпартійний двотижневик п. з. „Молода Громада". Програмою часописі передівсім буде: обзнакомленне української молоді з новими течіями взагалі; інформації і дискусії з кооперативного життя; поширенне освіти й обговореннє питання про вихованнє молоді; політичний огляд на підставі виїмок з краєвої преси; інформації і дискусії про орґанізацію товариського життє молоді; анкети на теми, що дотичать молоді; вкінці, біжучі вісти, рецензі, біблоґрафя і т. п. Квартальна передплата: п. м. 200.

ЛЯХИ КАЖУТЬ УКРАЇНЦЯМ ВІШАТИ ЇХ ОРЛА.

Польська кураторія шкільного округа приказала рекції української ґімназії в Перемишлі умістити польського орла над брамою української інституції, що дирекція змушена була й зробити. Та українська молодіж перемиської ґімназії не могла стерпіти такої зневаги, здерла польського орла; подіравила і повісила його на придорожнім дереві. Польські власти зарядили слідство.

ЛЬВІВСЬКИЙ ВЕЛИТ.

Мешканці горішної частини Садівницької вул. мають нераз нагоду бачити, як деколи пізним вечером появляється незвичайної висоти мущина, а приступивши до ліхтарні, може закурити навіть папіроску. Є ним здемобілізований кавалерійський польський старшина Стефан Вішневскі, який своїм ростом дорівнює майже висоті маґістратської ліхтарні.

ТРАНСПОРТ МЕРЦІВ.

На польську границю прибув з Казні поїзд, яким вертало 1948 репатріянтів. З того числа по дорозі умерло 1299 осіб з голоду і на ріжні недуги, так що на границю приїхало тільки 649 осіб, себто одна третина. Трупи померших викидувано з потягу на стаціях. Дорога з Казані до границі виносить 1739 км., а поїзд був в дорозі 90 днів, отже на добу роблено 19 км. Між тими, що приїхали, половина є хора.

ЛЯЦЬКІ РОЗБИШАКИ НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ

З Підкарпатської Руси подають нам до відома осьтакий факт страшного ляцького розбишацтва: Недавно перейшла польська гранична сторожа зі села Опірця пов. Сколе до села Студеного на території Підкарп. Руси й до пізної ночи забавлялася на станиці місцевої скрабової сторожі. В ночі польські стражники прийшли пяні до господаря Олекси Батана й веліли йому вести їх на границю аж до Лавочного. Колиж той з огляду на далеку дорогу та їх пяний стан відмовився від того, то ляцькі розбишаки побили його. Крім того побили тяжко 60-літну Анну Продан, її зятя Михайла та її челядь.

ВРАНҐЕЛЬ ПОЗИЧАЄ ГРОШІ.

На днях в югословянському парляменті поставлено внесок в справі асиґнації 200,000,000 дінарів для війскових цілей ґенерала Вранґля.

УТОПИВСЯ В КОЛОМИЇ.

Василь Сейотюк, родом з села Бабинець пійшов у Коломию вечером на вечерниці і не повернув до дому. Учитель Іван Драґан зізнав, що він дня 3. марта чув над рікою Чернява крик „ ратуйте" і що се правдоподібно затонув в ріці тоді Василь Сейотюк.

ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО
ПРИЙМАЄСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА
КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ.
ОБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇ РОДИНИ.

МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР ЮРІЙ ЧІЧЕРІН В ГОСТЯХ У ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ ВІКТОРА ЕМАНУЇЛА

ҐЕНУЯ, Італія, 22. цвітня. — Голова російської советської делеґації Юрій Чічерін не лише обідав нині з королем Італії на дредноті (великім воєннім кораблі) Данте Алґієрі, але був також одітий по ористократичному в спеціяльний ранній одяг і високий капелюх.

Фетоґрафи з образкових театрів (мувинґ пикчерз) зробили знимку власне у хвилі, як Чічерін стискав руку італійського монарха.

Все те обурило до живого не тільки італійських комуністів але теж італійських соціялістів, котрі бойкотували італійського короля і підчас його промови в парляменті громадно виходили із салі засідань.

Пізнійше Чічеріна відфотоґрафовано також, як стискав руку голови француської делеґації Люї Барту, звісного з того, що на конференції виступав різко проти російських предложень. Коли Барту довідався, що його відфотоґрафовано, як витався з Чічеріном, він став рішучо протестувати проти сього і домагавсь, щоби знищено сю фільму, але фотоґрафи зіґнорували його домаганне і робили дальші знимки витань короля з 200 гістьми.

Разом з Чічеріном був також Леонід Крассін, советський комісар торговлі і промислу.

Оба представники пролетарського уряду виглядали найбільше по буржуазному з усіх гостий на воєнному кораблі короля Італії.

Король Віктор Емануїл наперед подякував італійському міністрови заграничних справ Шанцерови за його працю для помирення суперницьких сторін на ґенуенській господарській конференції. Він заявив, що се було-б нещастем, якби конференція була розбилась, бо цілий світ глядить на неї яко на зачаток для нової ери братерства і добробуту в Европі.

В дальших розмовах італійський король виявив, що він знаменито поінформований про хід дебат економічної конференції.

Коли Чічерін дізнався, що італійські комуністи і соціялісти заявили своє обуренне ізза участи Чічеріна і Крассіна в приняттю короля Італії, він видав заяву, в якій сказав, що в Римі треба поводитись так як поводяться Римляни. Я не можу мішатись до внутрішніх справ Італії, сказав він. Хоче більшість Італійців мати головою своєї держави короля, так се їх діло. Я приймаю річи так як вони є. Просить мене король, голова італійської держави на обід, так я не можу відказатись. (А де „світова революція"?)

Одначе ся заява Чічеріна замісць поліпшити вражіннє серед італійських комуністів і соціялістів то ще більше погіршила. Вони кажуть, що такісамі викрути подавали всі буржуазні політики, демократи і ліберали, як їм консерватисти докоряли, що ходили на візити до королів разом з аристократією.

ЩЕ ОДНА НОТА ДО НІМЦІВ

ҐЕНУЯ, Італія, 23. цвітня. — Аліянти, разом з „малою антантою" і Портуґалією вислали ще одну ноту до німецької делеґації в Ґенуї. В сій ноті кажуть вони, що застерігають собі зневажненне німецько-російського договору з 16. с. м., якщоб він розходився з аліянтськими договорами.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВИЙ СОЮЗ ДЕРЖАВ В ЕВРОПІ

ҐЕНУЯ, Італія, 23. цвітня. — В утешніх добре поінформованих кругах заявляють, що британський премієр заявив в приватній розмові, що йому француська політика вже боком лізе і він радий би розвязати теперішній аліянтський союз, а натомісць завязати другий, зложений з інших держав.

Лойд Джердж каже, що анґлійсько-француський союз є неприродний і шкідний для усеї Европи.

Він є за союзом отсих держав: Великої Британії, Італії, Німеччини, Бельґії, скандинавських держав (Данії, Швеції і Норвеґії) та Чехословаччини. Сі держави, каже Лойд Джордж і всі визначні анґлійські економісти, яко просмилові держави, котрі мають промислові вироби на вивіз, мають один спільний інтерес. Тому вони повинні получитись і пильнувати свого бизнесу, та боронити своєї політики проти Франції і других мало промислових або непромислових держав, котрі не ведуть політики економічної але політику мілітаристичну для воєнних завойовань чужих земель.

Новий союз промислових держав узяв би під свою опіку Росію яко край нерозвинений, який може бути ринком збуту, але в який покищо ще треба вложити капітали для відбудови експльоатації сирих матеріялів і для відбудови і віднови зелізниць .

МОСКАЛІ ХОТЯТЬ ПОЗИЧКИ В СУМІ $2,000,000,000

ҐЕНУЯ, Італія, 23. цвітня. — Російська делеґація має представити економічній конференції просьбу о позичку на відбудову Росії в сумі двох біліонів (міліярдів) долярів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СПРАВА ЛІКВІДАЦІЇ АВСТРО-УГОРСЬКОГО БАНКУ У ВІДНІ

(Комунікат Галицького Уряду).

Дня 12. мая, 1921, розпочалась у Відні нарада представників сукцесійних держав бувшої австро-угорської монархії в справі ліквідації австро-угорського банку. Ліквідаційна Комісія держав Антанти предложила під наради справу розділу активів і пасивів банку, заспокоєння акціонерів банку, а також справу розбору скарбу золота, зложеного на покриттє зобовязань сього банку.

В отсій справі є інтересована також Східна Галичина, яко частина державної території бувшої австро-угорської монархії. Тому, що територія Східної Галичини є окремим міждержавним правним підметом, вніс наш Уряд нотою з дати: Відень, 16. мая, 1921, представленнє до Ліквідаційної Комісії у Відні, а також до Репараційної Комісії в Парижі із застереженнєм, що справа домагань Східної Галичини до австро-угорського банку мусить бути трактована яко справа окремої державної области й не може бути комульована ні з так званою Західної Галичиною ні взагалі з домаганнями Польщі.

З тих причин поставив наш Уряд отсі жадання: Східна Галичина яко окрема державна територія має бути заступлена при ліквідації австро-угорського банку у Відні; великі держави Антанти делеґують там окремого заступника в ціли береження прав та інтересів Східної Галичини; всякі маєткові вартости, що припадають з ліквідації австро-угорського банку на користь Східної Галичини, мають бути окремо переховані в ліквідаційній масі яко депозит Східної Галичини — аж до часу вирішення її державного становища.

З початком місяця лютого с. р. розпочались дальші наради представників бувшої австро-угорської монархії в справі ліквідації австро-угорського банку. Тимчасом дійшло до відома нашого Уряду, що великі держави Антанти яко суверени Східної Галичини не виделеґували окремого представника до заступства інтересів Східної Галичини при ліквідації австро-угорського банку та що Польща яко тимчасовий військовий окупант сеї території самовільно й неправно виконує заступство Східної Галичини при тій ліквідації, що противиться постановам сен-жерменського мирового договору.

Тому наш Уряд нотою з 12. лютого с. р. заложив протест проти сього, аби Польща заступала Східну Галичину при ліквідації австро-угорського банку у Відні та звернувся з просьбою до представників великих держав Антанти яко тимчасових суверенів території Східної Галичини, щоб вони до переговорів про ліквідацію австро-угорського банку у Відні виделеґували окремого свого заступника для береження прав та інтересів Східної Галичини.

На устне представленнє в Репараційній Комісії в Парижі заступника нашого Уряду пояснено, що вправді Польща фактично виступає іменем Східної Галичини перед Ліквідаційною Комісією у Відні, але се в нічім не пересуджує державного становища Східної Галичини.

Наслідком сього вніс наш Уряд до Репараційної Комісії в Парижі нотою з 6. марта с. р. третє представленнє, в якім зазначено, що значна часть населення Східної Галичини, опираючись на постанові 91. арт. сен-жерменського мирового договору, не піддалась неправному розпорядкови польської окупації і не віддала нот австро-угорського банку до виміни за польські марки. Дальше зазначено, що з уваги на такий стан справи реґуляція валюти у Східній Галичині може наступити аж по вирішенню державного становища сеї території, значить — по усуненню відтам польської окупації та по введенню там леґальної державної влади. Отже населеннє Східної Галичини, що тут не поносить ніякої вини, не може бути наражене на страту набутих прав до активів австро-угорського банку по думці арт. 206. сен-жерменського мирового договору.

Сі мотиви веліли нашому Урядови звернутись до представників держав Антанти з домаганнєм, щоб вони відложили справу виміни нот австро-угорського банку й ріґуляції валюти у Східній Галичині аж до часу остаточного вирішення державного становища сеї території й делеґували окремого заступника до ліквідації австро-угорського банку у Відні в ціли береження прав та інтересів населення Східної Галичини.

На отсе домаганнє наш Уряд відповіди Комісії Репараційної ще не має.

Крайна пора кінчити Позичку Національної Оборони!

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ, ТОВАРИСТВА І ГРОМАДЯНИ:—

ПОДБАЙТЕ, ЩОБИ МОЖЛИВО ЯК НАЙСКОРШЕ ДОПОВНИТИ І ПЕРЕВЕРШИТИ 100,000-ну УКРАЇНСЬКУ ПОЗИЧКУ В АМЕРИЦІ!

НА СЛАВУ АМЕРИКАНСЬКИМ УКРАЇНЦЯМ І НА ПОБІДУ РІДНОМУ КРАЄВИ!

АДРЕСА ҐЕНУЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Меморіяли і телеґрами до ґенуенської економічної конференції слід адресувати так:

ECONOMIC CONFERENCE, GENOA, ITALY.

ЯК ПОЛЬСЬКІ РОЗБІЙНИКИ ДУМАЮТЬ ЗРОБИТИ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПОЛЬСЬКИМИ.

(Від власного кореспондента).

В українській Галичині Поляки утворили орґанізацію „Звйонзек орґанізаций народових Всходней Малопольскі" (Союз національних орґанізацій Східної Малопольщі". До сеї орґанізації належать представники всіх польських партій, політичних, культурних і господарських орґанізацій, словом, усе, що відграє визначнійшу ролю в польськім життю. Ся орґанізація є **властивим польським правительством** в українській Галичині, бо варшавське польське правительство в усіх справах, які відносяться до Східної Галичини, слухає їх голосу.

Тому, коли хочемо пізнати правдиве становище Польщі супроти української Галичини, то треба перше всего прислухатися до голосу „Звйонзку", бо він є властивим, а при тім щирим речником польських змагань супроти української Галичини.

Погляди „Звйонзку" в справі української Галичини представлені докладно в меморіялі „Звйонзку" до польської Ради міністрів з дня 6. марта 1921. В сім меморіялі представлено дуже докладно й ясно, що повинна Польща зробити, щоб український нарід Галичини з більшости став меншістю і щоб таким чином українська Галичина стала польським краєм.

На початку меморіялу говориться, що справа української Галичини може стати незабаром актуальна і тому „Звйонзек", який заступає польське населення української Галичини, вважає за потрібне вказати польському правительству, що воно повинно робити, щоби справа української Галичини була полагоджена згідно з польськими інтересами.

На думку „Звйонзку" польське правительство повинно держатися при полагодженню справи української Галичини отсих засад:

„1) Як найдовше відволікати полагодженнє справи автономії.

„2) Вдержати заведений уже поділ і границі східно-малопольських воєводств, а в кождім разі недопустити за ніяку ціну до утворення „руського" воєводства, хоч-би воно мало називатися тільки „львівським", яке обнимало би цілу бувшу Східну Галичину, як також недопустити до відірвання західних повітів від львівського воєводства.

„3) Дати українському населенню менше або більше широку національну автономію шкільну, культурну і господарську, але тільки в умовах істнуючих тепер воєводств і аж на підставі угоди, яка буде заключена з тим населеннєм і яка буде оперта на признанню автономії з одної сторони і на признанню польської державности з другої сторони.

„4) Забезпечити відповідне представництво польського населення і відповідний вплив польського правительства на випадок надання автономії воєводствам.

„5) Відділити як у виборчій ординації так і в евентуальних соймових куріях польське населеннє від жидівського, забезпечуючи виконуваннє польських національних прав від впливів, голосів і співділання жидівського населення".

Подавши в наведених пяти точках засади, яких польське правительство повинно держатися при полагоджуванню справи української Галичини, „Звйонзек" в дальшій части меморіялу кожду з тих пяти точок докладно мотивує. Се мотивуваннє дуже важне, бо воно ясно відкриває польські **грабіжницькі** пляни щодо української землі. Тому наведемо се мотивування дословно.

„До 1) Думаємо, що кождий день відволікання приносить скріпленнє нашого становища в сій части краю, зменшує несправність адміністрації, збільшає інтензивність в усуванню надужить, українське населеннє освоюється з доконаним фактом і переконується, що його провідники його дурять, заповідаючи все нові реченці зміни державної приналежности. А на міжнароднім ґрунті зріст сили молодої польської республики і як найдовший стан фактичного спокійного володіння не може остати без значіння.

„До 2) Вже перевдений поділ на воєводства і границі воєводств львівського, тернопільського і станиславівського вважаємо за один з найщасливійших творів нашого законодавства.

Львівське воєводство при своїх границях можна вже нині вважати за адміністраційну одиницю з **польською більшістю**, а розвиток промислу і легкість кольонзації **мусить з кождим днем пересувати процентове відношення в сім воєводстві в користь польського населення.**

Тернопільське воєводство має вже нині дуже поважну польську меншість. Богаті подільські землі повинні спроваджувати сюди постійно наплив кольоністів, а великі двірські посілости уможливлюють систематичну польську кольонізацію. В результаті се воєводство може й повинно вже протягом найблизших кількадесяти літ осягнути польську більшість.

За те инакше представляється справа в **станиславівськім** воєводстві. Тут польська меншість є просто зникаюча, а селянське населеннє польської народности, розсипане в незначнім числі між українським населеннєм, є найменше усвідомлене при тім незорґанізоване і навіть стероризоване українським окруженнєм. Землі, переважно підгірські, гірші шляхи і віддаленнє від західних повітів, а також мале число польських костелів і шкіл спричиняють нехіть кольоністів до творення осель в повітах сього воєводства. Беручи справу тверезо, мусимо признати, що **повіти, обняті станиславівським воєводством** — хиба з малими виїмками — **мусять на все остати українські.**

Одначе сей стан не представляє ніякої небезпеки для польської республики. Після переведення систематичної й доцільної кольонізації земель тернопільського воєводства українство станиславівського воєводства дістане характер замкненого моря, бо се воєводство стратить звязок з т. зв. великою Україною і українське населеннє сього воєводства, бачучи себе відділеним від великої України землями з польською більшістю, з часом мусить зректися думки зєдинення з того Україною й обмежити свої змагання до розвитку в границях воєводства.

Всі сі можливости були би безповоротно втрачені при утворенню одного воєводства з цілої бувшої Східної Галичини, тим більше, оли-б квід того воєводства відлучено західні чисто польські повіти, прилучені тепер до львівського воєводства.

Вже само порівнаннє числа польських мешканців польської держави з числом Українців у її границях з одної сторони і числа Німців у Німеччині з числом Поляків у Познанщині й Поморю з другої сторони виказує, що не можемо числити навіть на такі успіхи, які осягнули Німці в своїй кольонізаційній політиці протягом 150 літ.

Коли-ж візьмемо під увагу ріжниці матеріяльних і духових сил, то відношеннє пересунеться ще більше на нашу некористь.

З сього випливає, що не можемо навіть мріяти про те, щоб ми могли колись осягнути національну більшість в тій части краю як **цілости.**

А що Українці творять тепер суспільність з навіть дуже високим усвідомленням, то утвореннє автономічної одиниці з тої цілої части краю послужило би тільки до ліпшого зорґанізування українських національних сил на сій території та до підготовлення відірвання сього краю від Польщі як дозрілого овочу при першій нагоді.

Коли отже порівнаємо сі обі альтеринтиви, мусимо дійти до виводу, що для інтересів польської держави й суспільности є меншою небезпекою наданих навіть широкої автономії в межах теперішніх воєводств, ніж навіть найвузша автономія при рівночаснім зєдиненню земель, положених на схід від Сяну, в одну адміністраційну одиницю.

В крайнім разі можна би навіть допустити характер українського воєводства для воєводства станиславівського, щоб тільки уникнути утворення автономічної одиниці, яка обіймала би всі землі на схід від Сяну.

З сих причин уважаємо се наше домаганнє за дуже важне, а се питаннє просто за рішаюче про те, чи приналежність сього краю до Польщі має бути тривка чи проминаюча.

„До 3) Не входимо в питаннє розмірів автономії, яка мала би бути признана українському населенню, бо думаємо, що сі розміри будуть залежати як від внутрішнього так і зовнішнього положення. За те уважаємо за конечне ще раз зазначити, що автономія, без огляду на її розміри, повинна бути обнята в рами і границі теперішніх воєводств. Було би зайвою річю розводитися про те, що автономія може бути надана тільки на підставі засади: do ut des (даю, щоб ти дав), бо наданнє національної автономії Українцям без уступок з їх сторони утворило би тільки для них вихідну точку для ставлення безконечно дальше йдучих домагань як ціли за признаннє польської державности.

„До 4) Ся точка не вимагає пояснень і ми не сумніваємося, що всі законодатні чинники доложать усіх зусиль, щоб належно забезпечити права польського населення і рішаючий вплив польської держави в усіх важних областях публичного життя".

Далі йде мотивуваннє точки **пятої,** а саме, чому треба відділити Жидів від Поляків і як се зробити. Се мотивуваннє дуже довге і ми його тільки коротко переповімо. „Звйонзкови" ходить о се, щоб Жиди не виступали спільно з Поляками і не впливали на польські рішення. Тому „Звйонзек" радить завести віроісповідні курії: римо-католицьку, греко-католицьку і жидівську. Замкнені в окрему курію, Жиди не будуть впливати на польські рішення. Натомість жидівська курія, боячися переслідувань польського правительства і польської суспільности, буде мусіти вести таку політику, якої будуть від неї домагатися Поляки.

Так представляється меморіял польської орґанізації в українській Галичині. Він говорить так ясно, що властиво до його слів нема що додавати.

Виходить з нього, що Польща тому поділила українську Галичину на воєводства, щоби її лекше сполящити. В сій ціли **львівське** воєводство утворено з повітів української Галичини і з польських повітів т. зв. Західної Галичини, так, щоби воно вже тепер мало польську більшість. **Тернопільське** воєводство сподіваються Поляки спольщити через кольонізацію. А тоді **станиславівське** воєводство, хоч остане українське, не зможе відірватися від Польщі, бо не буде мати звязку з Україною.

Виходять далі з того меморіялу, як страшно Поляки бояться, щоби українська Галичина не стала як цілість автономічною одиницею, бо тоді Польща не могла би її спольщити.

Взагалі-ж сей польський меморіял є одним з найціннійших для нас документів польської політики і українське правительство Галичини повинно познакомити з ним усі політичні чинники світа.

Коли ми говоримо, що українська Галичина се український край, який Польща хоче насильно спольщити, то нам можуть вірити або ні.

Але тут польський меморіял — найяснійше, як тільки може бути — говорить, що українська Галичина є український край, який Польща мусить насильно спольщити, коли хоче собі забезпечити його володіннє.

Польський меморіял розвиває пляни, які не заслугують на инакшу назву, як тільки **злодійських і розбишацьких.** Як злодій і розбишака продумує над тим, якби опанувати чуже добро, так сей польський меморіял розвиває пляни, як українську Галичину зробити польською.

Сим польським меморіялом самі Поляки стверджують, що українська Галичина не є польський край і що вона не належиться польській державі, стверджують, що Польща простягає по сей край свою руку так само злочинно, як злодій і розбишака настають на маєток і життє свого ближнього.

Від упадку старої Польщі аж до утворення теперішньої польської держави всі народи культурного світа були переконані, що Польщі сталася кривда. Сьому почуттю справедливости Польща завдячує відзисканнє своєї державної незалежности.

Коли хочемо вирвати українські землі з польських розбишацьких рук, мусимо довести до того, щоб культурні народи світа переконалися, що **Польща в відношенню до українських земель є злодій і розбишака.**

Польща, втративши симпатії і поміч культурних народів світа, стане така слаба, що ми тоді з нею зможемо порахуватися за всі її злочини на нашім народі.

Гайдельберг, 6. цвітня 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

ЗРАДНИК.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

В 59. числі „Свободи" подана заява родини Барвінських, котрі вирікаються одного із своїх членів, а саме Евгенія Барвінського. До цеї заяви додала Шановна Редакція „Свободи" декілька стрічок, котрі вимагають пояснення. Як оден із старших знайомих Шановної родини Барвінських і як сусід (я подоляк, так як і Барвінські) вважаю потрібним сказати отсе:

Колишній парох Шляхтинець, о. Барвінський, мав синів: Олександра, Володимира й Осипа.

Олександер, це відомий орґанізатор на Поділлю. Він закладав читальні, видавав історичну бібліотеку, причинився чимало до основання тов. ім. Шевченка і був його головою, (аж до приїзду Грушевського), впровадив фонетику до нашої школи, як посол виборов кілька ґімназій, згодовив кілька підручників шкільних і написав прегарні спомини із свого життя. (Йому тепер 76 літ).

Його брат Осип, це автор відомої драми „Полуботок", котру з гарним успіхом грав наш театр. Він помер у молодому віці.

Другий брат Олександра, Володимир, це оден з найбільше заслужених діячів на Галицькій Україні. Скликав перше народне віче у Львові (1880 р.), заснував і редаґував „Діло" і написав гарну повість: „Скошений цвіт". Був основником народної партії і помер прямо з перепрацьовання.

В Олександра Барвінського, б. радника Двора і Члена Палати Панів, єсть чотирох синів і одна донька. Всі вони записані гарно в нашім національнім реєстрі.

Др. Богдан Барвінський, це відомий історик України, член тов. ім. Шевченка, був арештований Поляками і доволі довго сидів у тюрмі за атентат Федака.

Роман Барвінський інжінер і талановитий маляр. Василь Барвінський, славний наш композитор і директор української консерваторії у Львові, а наймолодший др. Олександер Барвінський, це лікар, який тішиться добре заслуженим іменем і філянтропійною вдачою.

Донька О. Барвінського, Ольга Бачинська, це одна з найбільше звісних Українок у Львові, що трудиться у всіляких захоронках і філянтропійних наших інституціях.

Батько цеї родини, Радник Двора О. Барвінський, належав до типу людий, котрі в добрий спосіб хотіли як найбільше добути для Українців від Австрії і йому це в деякій мірі вдавалося. Але який він був приятель Поляків, ци виявилося найкраще тоді, як Галичина стала вольною. Він же був у першім галицькім, українськім міністерстві міністром освіти, а як Поляки „відбили" Львів, 75-літнього старця трусили, слідили, вязнили в хаті, (бо з хати не міг виходити). І тепер цей заслужений муж терпить нужду, бо не хотів пійти на угоду з Поляками, хоч вони дали би були йому за це куди більше ніж усім Яцковим і Твердохлібам на купу. А вирікаються Барвінські свого свояка д-ра Евгена Барвінського ось за що. Др. Евген Барвінський, не зважаючи на те, що він походить по батькови із старого й заслуженого українського роду, і не дивлячись на те, що його мати, це рідна сестра незабутнього д-ра Евгена Олесницького, став перекінчиком і пійшов на вислуги Полякам. Працював у польських інституціях; писав історичні праці в польськім патріотичнім стилю; похрестив діти на латинське і свій польський патріотизм зазначував навіть таким смішним способом, що виступав прилюдно в польськім контушу.

Тепер він у якійсь комісії у Відні, котра робить порахунки між Польщею а колишньою Австрією і в тій комісії виявив він себе рішучим ворогом українського народу.

Це й було причиною, чому патріотична українська родина виключила його споміж своїх членів. Л—й.

ЮРІЙ БРАНДЕС ПРО УКРАЇНУ.

Статті про Т. Шевченка та про Україну під московською владою.

(Конець)

б) Українці.

Серед народів, з яких складається російська держава, є, як відомо, багато таких, що дуже мало почувають себе щасливими під царатом і з дуже неоднаковими почуваннями стежать за розвитком російсько-япанської війни, в якій вони примусово беруть участь. Кождий, розуміється, назове Поляків, Фінів, Жидів, Грузин, Вірмен. Та дуже дивно, що Західна Европа досі не завважила, як до цеї кризи ставиться нарід, далеко більший, ніж усі названі народи під російським скипетром. А проте маємо недвозначні причинки для цього.

Нарід цей — Українці, шестий по чисельности нарід Европи, а якого 25 міліонів живе під російською, 3 міліони під угорською владою. Їх принято австрійською й пів міліона під називати Малоросами, але вони самі цю назву відкидають, тим більше, що, як вони справедливо зазначають, вони — властиві первісні **Руські,** тоді як Москалі, що походять з иншого пня, мають у своїх жилах переважно татарську кров. Часами їх ще називають „Русинами", часами просто „южноросами". Це нарід з особливою мовою, який заселяє територію, вдвоє більшу від Австрії. Головною його областю є Україна, а їх історичною столицею — Київ.

Хто уважно читає „Ruthenische (пізнійше „Ukrainische) Rundschau", часопись, яку інтеліґенція українського народу почала видавати німецькою мовою в травні 1903 р. (щоб навязати близчі відносини до Европи), той побачить звідти, що Українці вважають панмонґолізм — жовту небезпеку — вигадкою й для них цілком байдужою. Натомісць вони вважають панрусизм головною небезпекою й корінним нещастєм поневолених під царатом народів. Українці притім зазначають, що такого указу, як той, що р. 1876 наніс смертельний удар їх духовому розвиткові, скільки вони знають, ніколи ні в якій монґольській державі ще не було видано.

Російський указ з дня 5. липня 1876 р. одним заходом заборонив 25 міліонам народу читати й чути їх рідну мову. Дослівно він звучить так:

Царь зволить ласкаво наказати:

1. Забороняється — крім особливо дозволених вищою цензурною владою випадків — привозити в межі держави які-небудь друковані твори українською мовою, видані закордоном.

2. У самій імперії друкованнє й видаваннє оригінальних праць та перекладів у цій мові забороняється, за виїмком а) історичних актів, б) творів красного письменства, які зрештою тільки тоді мають дозволятися, коли вони додержувати-муть російського правопису. Крім того, друкованнє українських книг може бути дозволене лише по перегляді рукопису головною цензурною владою.

3. Рівночасно забороняються українські театральні вистави всякого роду й відчити українською мовою, як і друкованнє українського тексту під нотами.

Від того моменту українська мова в Росії наче вмерла. Від часу до часу давано дозвіл на виданнє якої-небудь збірки українських повістий чи віршів (але слово „українське" там не сміло згадуватись); та поодинокі оповідання й поодинокі вірші, які могли-б мати дальше поширеннє, зіставались цілком забороненими. Минулого року заборонено останню українську часопись („Літературно-Нау-

ковий Вістник").*) Ні одна українська часопись не сміє друкуватись або привозитись через границю. У цій велетенській державі, де, не зважаючи на цензуру, виходить сила різних часописей та журналів російською, німецькою, французькою, польською, литовською, жидівською, фінською, шведською, вірменською та грузинською мовами, не вільно друкувати хоча-б одну українську часопись, не вільно виголосити хоча-б одну промову по-українськи. Чи можна-ж дивуватись, коли в XX столітті серед тих 25 мілионів аж кипить од сатого царського указу, під яким, як під кривавою горою, ніщо жиле не може расти?

Др. Пилюй, професор технічної вищої школи в Празі, видав р. 1881 у Відні Новий Завіт по-українськи, а р. 1902 — Старий Завіт. Коли він р. 1881 продав о дозвіл на поширенне українського Євангелія на українській землі, йому в цім рішучо було відмовлено. Нині він знов поїрохав о такий дозвіл, мотивуючи свое прохання тим, що в Росії можна купити Євангеліе 36 мовами, навіть по-татарськи, так що й Магометане можуть його читати рідною мовою. Нова відмова напевне викличе велике обурення. Зрештою, не меншою нісенітницею є заборона прегарних українських перекладів Байрона та Шекспіра.

У „Вражінях з Росії" розказано, яких мук довелось зазнати найбільшому українському новочасному поетові Тарасові Шевченкові, тому самому, якого іменем названо найвидатнішу українську інституцію „Наукове Товариство" у Львові. Він народився кріпаком і його викупило аж тоді, коли він вже виявив свій артистичний хист. За поему „Кавказ" його покарано р. 1847 батогами, вдруге його покарано так само р. 1848 за його поеми про волю. На виразний приказ Миколи I. його заслано простим салдатом до батальону засланців у киргизьких степах і аж р. 1858 його звідти увільнено; та його здоровля було вже знищене й він помер через 3 роки. Всюди, де лунає українська мова, його память нині боготворіться.

Публично в Росії ніхто не сміє говорити. Ця заборона вживалась у дуже цікавім світлі під час найбільшого національного свята, яке в новітніх часах святкувала Україна, а саме святкування в Полтаві дня 12. і 13. вересня 1903 р. відкриття памятника батькові нового українського письменства Іванові Котляревському, який своєю перелицьованою „Енеїдою" заложив основу сучасної літератури на Україні. Тут годі було заборонити Українцям з Галичини та Угорщини виголосити промови по-українськи, зате це як-найгострійше було заборонено місцевим Українцям. І все-ж це не було випадком, що Українці в присутности представників усіх славянських народів святкували своє національне свято саме в тім місті, де колись Петро Великий зломив владу їх національного героя Мазепи, коли той заключив союз з Карлом XII. Національне відродженне святковано там, де пав провідник нації. До підніжя памятнику складано 80 вінків, у тім числі 8 срібних.

Промови довго виголошувались по російськи, зпочатку представниками влади, потім російськими Українцями. Коли письменниця пані Косач виголосила одно речення по-українськи, то в відповідь на це залунав крик вогдувленення, а коли австрійський посол Юлян Романчук почав свою промову чисто по-українськи, всі присутні відповіли на це бурним висловом радости. Подумайте: ціле свое житте присутні російські Українці ще не чули своєї рідної мови і людно!

Від цеї хвилі Українці користуються кождою нагодою, щоб виявити свої почування. Це можна було спостерігти в останніх днях. Та вельичність, з якою від міста до міста святковано 35-літній ювілей національного компоніста Миколи Лисенка, зпочатку в Галичині, потім на Буковині, а нарешті й на самій Україні, показує виразно, якої висоти досягло почуттє національної самостійности серед народу Гоголя та Шевченка.

Лисенко (народ. 1842) є особливо люблений, як музика, що майстерно гармонізувала сотні українських народніх пісень, рівно й за те, що він взагалі присвятив ціле свое життя національній українській музиці. Між иншим, він переложив на ноти Шевченкові поезії й написав 3 оперн. Його значінне для України порівнюють до значіння Грига для Норвегії.

Три дні під-ряд його шановано в Підволочиськах. Тернополі й галицькій столиці Львові. У самім Львові він дістав 42 таврових вінки й безліч адрес. Улаштовано було 3 концерти з програмою тільки з його творів, а закінчувано їх національним гимном, який він уложив. Далі його урочисто вшановано в Станиславові, Коломиї та Чернівцях. Та найбільшої овести святковання досягло всеграки в українській столиці Київі в грудні 1903 року. Між иншим, Лисенкові піднесено вілок національний дар. Не було краю привітанням, що йому надсилались, й промовам, що в його честь виголошувались. І що найцікавіше, настрій був такий піднесений і такий непереможно завзятий, що заборонний указ мусів мовчки відступитися. Всі промовці говорили по-українськи, й власти не сміли вмішатися.

При таких обставинах то має велике значінне, що вступна стаття в останнім числі: „Укр. Ундшав" кінчається такими словами:

„Ми вірімо, що перемога Японців у цій війні буде шастем для російського народу, бо офіціальна Росія, вражена в своїх азіятських інстинктах, буде змушена поводитися зі своїми зародами трохи біль-по-европейськи й в кождім випадку мусити-ме на якийсь час забути про свої азіятські пляни".

* * *

Коли читач знайде в цих обох статтях Брандеса де-які фактичні помилки, часом навіть досить прикрі, як, напр., у біографії Шевченка, — то хай він ласкаво вибачить старому світовому горожанинові, для якого все українське колись було таке саме чуже й незнайоме, як инші для нас хінське чи індуське.

Не в фактичній стороні — сила цих статтей. Їх значінне свого часу полягало в тім, що великий письменник з правдивим співчуттям і глибокою симпатією звертав увагу цілого світу на безталанне українського народу, на його боротьбу та на показчики його відродження.

Цього свого значіння статті Брандеса не стратили й нині, хоч український нарід далеко посунувся наперед у порівнянню з тими часами, про які сам нині 80-літній „останній Могиканин".

Берлін, у квітні, 1922.

Радянин.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по шінник книжок

"SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

*) Очевидно, Брандес має на увазі заборону ввозити Л. Н. Вістник з Галичини на Україну. — Ред.

ЗАДУМУЄТЕ ВІДІХАТИ ДО КРАЮ?

Як свідомий Українець, купуйте шифкарти тільки в АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКІМ БЮРІ а не в чужих агенціях. Тисячі посвідчать вам за нашу чесну обслугу і совісну опіку. Паспорти виробляємо листовно. Ви можете поїхати на візиту на шість місяців і назад вернути. Ми вам виробимо документа.

ХОЧЕТЕ СПРОВАДИТИ РОДИНУ ДО АМЕРИКИ?

Право імміграційне три-процентове зістало продовжене на два роки і від першого липня зачнуть пускати нову квоту до Америки. Як бажаєте спровадити родину напишіть по інформації ще нині.

ГРОШІ СВОЇ РОДИНІ ДО КРАЮ.

Українці протягом шість літ переслали через офіса Бюра около ОДНОГО МІЛІОНА ДОЛЯРІВ своїм родинам. Ми вам гарантуємо що ваші гроші в трох тижнях без клопотів. Повідомлюємо ваша родина отримає гроші в трох тижнях без клопотів. Повідомлюємо всі краєві справи як: контракти, інтабулації, повномочія і т. п. В кождій справі, як свідомий Українець, вдавайтеся до одиноної в Америці української інституції. Приходіть, приїздіть або пишіть до:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.

520 E. 6th Street, 322 N. 8th Street,

NEW YORK, N. Y. PHILADELPHIA, PA.

ЗА УПРАВУ БЮРА: — АНТІН ПАШУК, през.

The Borden Company

Щоби Українська мати знала, як уживати Борденс Ігл Молоко.

Наперед позвольте нам сказати, що ми видрукували в українській мові докладні вказівки кормлення, котрі поучують, як приладжувати Borden's Eagle Молоко для немовлят ріжного віку. Коли бажаєте мати один примірник тих вказівок, напишіть почтову картку до Компанії Borden's в Ню Йорку, а вона радо вишле вам його задармо.

Дитина при нормальнім здоровлю не потребує звичайно опіки лікаря, але деколи така опіка є конче потрібна.

Коли дитина нездужає, або не розвивається правильно, мати не повинна вагатися засягнути поради досвідного лікаря.

Навпаки, нормальна дитина, коли дістає належну опіку, дбайливість і корм з грудий матери або Borden's Eagle Молока, повинна виростати постійно на здорового, нормального хлопця чи дівчину.

Мілioни мілioнів немовлят виросли на дужих хлопців і дівчат через комбінацію доброї материнської опіки й поживи, яку дає Borden's Eagle Молоко.

Ваш крамар може вам достарчити Borden's Eagle Молока („Ігл Милк"). Не беріть иншого молока, лише таке, як представлене на сім образку.

THE BORDEN COMPANY
350 Madison Avenue
New York

КУПОН.

Зазначіть котру з книжок хочете.

Інструкції кормлення Книжка для немовлят
Книжка дрипісів

ІМЯ .....

АДРЕСА .....

Ukrainian

ШИФКАРТИ через ГАМБУРГ, АНТВЕРП, РОТТЕРДАМ, БРЕМЕН і ДАНЦІГ, продаємо по конкуренних цінах. Паспорти виробляємо до одного або двох днів. Посилаємо гроші до краю в долярах або марках по найвищім курсі з повною гварантією. По всякі інформації пишіть або зайдіть до:

EUROPEAN STEAMSHIP AGENCY 115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.

ВАСИЛЬ БІЛИНСЬКИЙ.

З АМЕРИКИ НА ВЕЛИКУ ВКРАЇНУ.

(Подорожні спогади).

Одною з головних причин, які спонукали були мене в осени 1917 року покинути „медовий точиву" Америку і виїхати нікуди инде а тільки на Велику Вкраїну був той національно-революційний запал, що палав тоді в душі кождого національно свідомого Галичанина-Українця, вже з малку вихованого в великому пієтизмі і надмірній пошані до всього, що йшло з Великої України, а мало загально-національну вартість. Знаючи Велику Україну творетично тільки, з книжок, як всякий нересічний Галичанин до війни, бажав я особисто приєднатися до цього національно-визвольного, нечувано важного руху, що вибухнув таким фаєрверком з початком 1917 року. Тоді, з далекої Америки видавалося мені на Вел. Україні все незвичайно гарне, рожеве, найкраще, яке створювало чудові мрії щодо майбутнього, серед яких вже заздалегідь маячила передимною велика українська держава, Галичина з нею і ми всі в ій панами... Та сталося инакше, і ми опинилися рабами. Багато, дуже багато з тих мрій, з якими їхав я на Вел. Україну, розгубив я там в силу української дійсности. Правда, вже тоді серед рожевих моїх настроїв появлявся в мені якийсь ляк перед невідомими майбутнім. Я перестававв вірити своїм мріям, та це були тільки хвилини, за якими опять вилипало на обрій рожеве сонце. Тому й не замітив я, коли серед таких гадок та плянів на будуче з початком вересня 1917 року опинився я з Ню Йорку в Сан Франціско.

Тут по заздалегідь знаній мені адресі відшукав я відомого тоді укр. громадянству в Америці, новоприбувшого з Росії на пару місяців перед революцією, укр. журналіста Досвітного. Олександра, який допомогі мені при сповненню декотрих урядових формальностей зв'язаних з виїздом за кордон, а саме дістати російські документи, на яких міг би я добратися на Велику Вкраїну. Щасте хотіло, що й Досвітний вибирався в таку саму дорогу і таким чином мав я товариша аж до самого Харкова. Рівнож пощастило нам (мені й Досвітному) з корабельним білетом. В перших днях вересня відпливав до Японії голяндський пароплав, на якому радо дали нам місце в другій класі. 5. чи 6. вересня покинули ми береги „золотої" Каліфорнії для „вічної зеленої" Японії. Таким чином почав я трьохтижневу морську подорож, довгу, одноманітну і скучну, особливо без веселого товариства.

А корабельне наше товариство (маю на увазі пасажирів .. і II. класи, бо ціла III. класа занята була Хінцями-дедькими) було справді „інтернаціональне". Двох нас Українців, двох Москалів, студентів з Петрограду, людей дуже неприхильних настроєних відносно України, після рецепти „не бійдо, нет і бить не можеть ніяких Українців", кількох австралійських жидків, голяндської сімї в двоє людей: чоловіки й жінки, одного Корейця-лікаря, та кільканайцятьох Американців, висланців Американського Червоного Хреста в Москву — от і ціла компанія, з якою прийшлося нам пережити біля 20 днів. Довгий час скорочували ми бадячками з Американцями мору. Улину Україну та Росію, або слухали оповідань Корейця-лікаря про його нарід, який під японським ярмом на своїй землі в богатому пригадував нам нарід український.

Серед спокійного моря швидко посувалися ми до своєї мети, бо через тиждень були на гавайських островах з їхньою чудовою тропічною природою, а через два тижні пізнійше видів японський порт Йокогаму. Слід згадати один хінський похорон, що відбувся в часі нашої морської дороги. Вмер один, старенький Хінець-дядько, що прожився біля 40 літ в Америці, забажав на старість скласти свої кости в рідній землици, через що й вибрався в далекі рідні сторони. Доля одначе не хотіла сповнення його мрій, бо перед Японією віддав Богу душу, а тіло морським звіряткам на поталу. В труні, забитій на швидку руку з дощок спущено його в море, при сумному дзвонению корабельного дзвінка і хвилевому затриманюся самого корабля.

В Японії.

Вже два дні наперед можна було пізнати, що недалеко вже від нас зелене царство „Мікада". То тут то там появлялися стаї морських прибережних птиць, показувалися рідкої величини плаваючі деревяні поліна, листє то що, а далі зібліли віттрила японських рибальок, що в погоні за здобичею заганяються й сотні кільометрів від берега. Накінець замаячіла перед нами морська вежа, забіліли деякі на згірю положені дзвоконькі корабельної дзвінка, а проїжджаючи опісля японські военні форти на мори, опинилися ми перед пристанею. Негайно відвідали нас представники японської влади, які провірівши наші документи і річи та давши нам квітки на право висісти в Йокогамі, відіхали до берега, а ми вплинули до пристані. Висівши з корабля знайшли ми на березі багато агенцій місцевих європейських готинниць, з котрих кождий запрохував нас до себе. З Досвітнім і з двома Москалями-студентами пішов я за одним агентом, який завів нас до гостинниці одного російського жидка. За дві японські ени денно кождий з нас отримав кімнату з доволі ситними харчами.

Покріпившися на силах, пішов я слідуючого дня з иншими горожанами „російської імперії" до російського консулятуза пропусток. Та тут довідався я, що не так легко вскочити в „матушку" Росію, як відавалося з прекрасного далеку. Річ в тому, що в Росію напхалося вже було до вересня 1917 року дуже багато ультра-соціялістичного елементу аж до анархистів включно. Тому Йокогамський *консулу отримав вказівки не пускати нікого окрім „благонадійних". А що на листі неблагонадійних були й Українці, то відмовив пропуску не тільки мені, але й Досвітному. Пускатися-ж без його дозволу, значило наражувати себе на кордони на нехибний арешт, а затим поворотне висланя в Японію „дюпасом". Щасливців таких, що надарем запорошили пороги „матушки" і опять опинилися в Японії видів я тут чимало, а що не хотіли ми поділять їхньої долі, то постановили вижидати кращого часу, а покищо поробити старання для осягнення пропуску незалежно від консульяту. В тій ціли дали ми депешу Центральній Раді у Київі як також навязали листовні стосунки з українськими громадами в Харбіні та Владивостоці. Поки справа наша вияснювалася, розглядалися ми по Йокогамі, Токійо та втягнулися в туземне емігранське життє.

Що до загального вигляду Йокогами, то положенне ій є доволі мальовниче. На маленькому неначе півострові, спадистому до пристані, а вивисленім в дальшому своїому продовженню, з чудовим птичим видом на море, з гарнимі европейськими будинками на вивисленій части і з японськими ріжнонанітними будівлями в долині, над самим морем біля пристані, з живим рухом по вузьких, хоча всетаки ширших як в Хінах, улицях, Йокогама нагадувала мені якесь русяве муравлище посеред вічно зеленого гаю. І не диво, бо в ій кулчиться найбільший торговельний рух Японії.

Цікавим теж було в ій під ту пору життя європейців, особливо емігрантів, що перебували тут в звязку з тогочасною революцією. Цих последніх здіймити треба на дві групи: 1) тих, що захватившн з собою дещо з майна, зі страху перед неясною будучиною кидали Росію та осідали в спокійній Японії, вижидаючи, що буде далі; будили ще багаті російські дідичі, фабриканти, купці ... словом кровна та грошева аристократія і 2) тих, що вигнані колись з Росії царськими утисками, вчувши про російську революцію, з цілого світа злітялися в ріді сторони для боротьби за заведенням порядків після своїх соціяльно-політичних поглядів; були ще так звані „політичні". Споміж них найбільше в очи кидалися крикливі і „всюдисущі" комуністи. Найчисленійша і найбільша знана мені була ця друга група. Коли взяти її склад національний, то переважали тут Жиди, Москалі, за ними кільком на-пів сідомих національно Українців, Грузіни, один Лотиш і кількох Поляків.

(Дальше буде).

ДОПИСИ

РАЧЕСТЕР Н. Й.

Звіт з віча.

Місцевий центральний комітет порішив на своїх зборах скликати віче на 9-го цвітня. Хотяй час був дуже короткий, екзекутива подбала, щоби належно розголосити поміж людьми. І коли прийшов означений час, галя виповнила ся у щерть людьми.

Іван Головка, председатель центр. комітету, отворив віче короткою промовою, причім покликав секретарів і касіера на збори. На першого бесідника, представив Мирослава Сісинського. Цей бесідник говорив про становисько Східної Галичини у міжнародній політиці та про теперішну конференцію у Генуї. Його бесіда тревала несповна годину подяк він спішився на відчит до Бофало, Н. Й. Вічевики вислуховали оплесками.

Другими бесідником був о. С. Ващишин. Він піддав під міркованне тему, що робити, коли нашу справу не вирішать корисно на конференції. Він вказував що увесь загал нашої еміграції мусить покинути спори партійні та скликати зізд і створити одно політичне тіло на взір Шинфенірів, як також створити революційне правительство і дати ему поміч моральну і матеріяльну так, щоби воно видержало до повної побіди. Дальше згадав про „Січ" та взивав центральний комітет дати почин завязати або зорганізувати відділ „Січи", як також підпирати теперішну справу бондів, якими підтримуеся наше правительство в боротьбі з відвічним ворогом Ляхом. Єго реферат переривала публика гучними оплесками. Третий з ряду бесідник був д. Никола Мурашко урядник Укр. Н. Союза. Він говорив, на чім оперти нашу будучність. Сей референт дуже зацікавив публику. Бесіднік вказав, що тоді добудемо силу, як вихованемо наших студентів та заопікуємо ся нашими сиротами і взагалі нашою молодіжю, щоби не пійшли в чужі руки, аби їх хтось не виховав нам на опичарів. Дальше згадав за жовнірів в Чехо-Словаччині, котрі не жалували посвятити житте своє за свій рідний край, та заслужили собі на те, щоби ми прийшли їм з помочию. Не пора нам бути байдужними до праці, бо не доконичимо боротьби. Певне доконичать тоті, що ми їх виховаем. На те все треба жертв, які ми повинні сейчас зложити. Відтак предс. віча д. Іван Головка завізвав секретарів і касіера, щоби вписували жертводавців, а присутних попросив о ласкаві жертви. Зложили отсі добродії: В. Скробач, Зофія Чернець, по $2.00. М. Юрків, П. Петрів, М. Кубарич, Г. Киндюк, М. Магомет, Я. Помчинщин, Г. Чорний, В. Бойко, І. Кісіль, І. Майка, Ґ. Пелащак, Т. Швець, Н. Лущишин, Т. Кучмій, М. Мурашко, Т. Куций, І. Дмитрук, О. Ващишин, М. Бінашевський, І. Галуга, С. Соколовська, П. Пічак, Михайліна Пічак, О. Архитко. О. Грушевський, О. Попадюк, М. Гудий, І. Дорофей, І. Бердашевський, К. Шевчук, Г. Задорожний, С. Свирида, П. Лижечка, М. Попович, І. Чорненький, М. Ланяк, В. Крик, В. Колденський, С. Федоришин, М. Тимків, Т. Плекан, Д. Балацкій, Ів. Пасняк, С. Герега, А. Петрів, Т. Тритак, В. Бритам, В. Воробець, Ів. Д. Билей, Текля Януш, В. Пукіш, Ів. Квасниця, Ів. Грицак, А. Лилюк, по одному доляру; дальше М. Микитинський, І. Яницький, І. Гомонів, М. Друх, І. Сорохтей, безіменний, Г. Плекам, по 50 центів. На бонди зложили: Іван Пастушин, 10.00 доларів, Н. Мурашко $5.00. М. Джумак, $5.00. і П. Заяць, $5.00. разом сума виносила $92.50. то есть 867.50 на поміч жовнірам або інвалідам, а $25.00. на Бонди, а ще много остали декларовано. Екзекутива комітету дякує сердечно всім тим жертводавцям за їх ленту для помочи рідним нашим братам. Потім слідувала читанне телеграм до Лойда Джорджа які зістали одобрені публикою і сейчас по вічу вислані до премієра Англії, і до премієра Чехо-Словаччини. Також вислав комітет телеграму на конференцію в Генуї. Віче закінчено українським гимном „Ще не вмерла України".

К. Шевчук, Г. Гоманів,
секретарі віча.

Заразом подаемо до відома, що рачестерський центр. комітет послав еще 28-го марта $100.00 для наших бідних жовнірів в Чехо-Словаччині, а власне в Яблінним і в Йозефові — через Ам. Екс. Ко. —

К. Шевчук. секр...

ВЕСЕЛА БАНДУРА

...ібрик веселих і жартівливих ...ень до мужеських інстру...ентів і танців.

ЦІНА 50 ЦІНТІВ.

...ення висилає дові

"SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

КЛИЧ.

В долині меч, в душі любов,
За рідний край добро і кров,
У боротьбі за рідний край
О Боже, ти нам помагай!

Богдан Лепкий.

ПОЗІР! ЯЗІР! ПОЗІР!

Вже маємо на складі

РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ

до скорого множення, очислювання платні, міри, ваги, площі, поемности і других бизнесових обчислень.

Ціна примірника, оправленого в тверду полотняну оправу 50 ЦІНТІВ.

Пишіть на адресут

"SVOBODA",

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КНИГУ АРНОЛЬДА МАРГОЛІНА п. з.

УКРАЇНА І ПОЛІТИКА АНТАНТИ

можна дістати в книгарні „Свободи" по ціні 2 доляри.

Се дуже цікава книга. На 400 сторонках друку зібрані і освітлені всі матеріяли й документи, звязані з будівництвом української держави від початку революції досі.

Хто знає російську мову, повинен купити собі сю книгу і мати у своїй бібліотеці, бо пізнати боротьбу української нації за суверенність.

SVOBODA,

ЛИСТИ З ГАЛИЧИНИ.

Не пропав народний дух!
(Виняток із листу до С. К. в Бейон, Н. Дж.)

Стрілиска нові, 23 марта 1922.

Ми тут, в Стрілисках 21. марта обходили українське свято, роковини Тараса Шевченка і помнівали тих, котрі брали участь в борбі за волю України. Почитував священик вас всіх, Стрілицьких. І Тебе згадував. Зробили в церкві гріб і відправляв священик панахиду за померших Українців і згадував їх. Почитував і наших дорогих братів Івася і Петра, одного за другим. Плакали майже всі. Виглядало то дуже сумно що не може було встояти в церкві. Хор співав дуже сумно в 4 голоси а на останку співали український гимн. Дуже кождий був зворушений тим як то повинно бути а як ми пишька маєм! Музично „данини" давати опріч податків. В нас був зі староства з Бібрки пан і загрозив, що як до 14 днів не дамо, то спровадить войско. Вже зачинають декотрі давати. По селах подавали вже давно. Не питають, що нема де взяти а платн! В нас тепер той марець дуже паскудний. Вже було троха сухо, а тепер впав сніг і знов не годен з хати вийти.

НА ВІЧЕ УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ГЕЙВЕН, КОНН., НА ВІЧЕ

котре відбудеться

В НЕДІЛЮ, 30. ЦВІТНЯ 1922

о годині 2-ій пополудни в церковній салі, 127 Парк улиця.

Дорогі Родимці! Зближається вілна та хвиля, надходить час вилній в житю нашім, яко Українців тут в Ню Гейвен. Недавний то час, бо лише кільки місяців як ми пізнали наші потреби народно-економічні і збиралисьмо один синьо-жовтий прапор. Отаж країна пора зійтися нам на се віче та довершити Позичку Національної Оборони рідного краю, обі ідеи не тішилися, що Україна мусять позістати під їх окупацією. На сім вічу буде промовляти д. Роман Слободян. Отже прийдіть всі як один зі кринким могучим голосом протесту на конференцію в Генуї. Ратуймо рідний край поки час, бо ніхто не знає де чия хата, ніхто не скаже коли настане пожде. Пам'ятаймо де ми народилисьь, на котрій земли, а на котру повернемо колись.

Вічевий Комітет.

ПОЗІР, ЧСТ. СТ. ЛУІС, ІЛЛ. І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР!

Заходом **У. Н. Дому і бр. сь. Арх. Михаіла,** від. 308 У. Н. Союза, відбудеться в власнім домі під числом 1020 N. 9th Street, **ПЕРШИЙ БАЛЬ** і представлення **„ПРАВДА ВСЕ ГОРОЮ"**, в 3-ох актах, дня **30. цвітня 1922 р.** Початок балю точно о годині 2-ій пополудни, а представлення точно о годині 7-мій вечер. Ціна тіктів дуже низька: для старших по 35 цит., а для дітий висше 7 літ по 15 цит. Проситься всіх, як з Ст. Луіс, Мо. так із Медісон прибути на се гарне і поучайне представлення, котре перший раз відіграється в сій околиці. За добру забаву і честну обслугу ручить

9d-94 КОМІТЕТ.

ЛИСТ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

(Лист писаний до П. Чучмана в Мінеаполис, Мінн.)

Літомерищ, 16. марта 1922.

Дорогий Стрийку!

За отриманий від Вас лист пакунок сердечно Вам дякую. Мені поводиться, як на чужині. Це до того тяжка хороба так мене звалила з ніг, що до себе трудно прийти. От вже три місяці як лежу в шпиталі так не можу виздоровіти. Я сам і не знаю, як Вам за то дякувати маю. Я бим рад дуже Вам відплатити за се, але щож коли я тепер не в силі. Мені і встидно, що я так відважився до Вас отверто написати о помічі, але щож, коли бідна змусила мене до того. Перепрашаю Вас дуже і прошу не гніватися на мене, що я до жебрацкими просьбами вдаюсь до Вас. Не думайте, що я тут прийшов із роскошів, бо може хтось собі подумає з американських Українців, що нам нехотілось в дома на своїй земли робити так ми пішли на чужину легкого хліба шукати. Если би знали наші Українці за водою, який чужий хліб тяжкий а до того гіркий, що поликнути трудно. Не жичив би я нікому, і своєму найтяжшому ворогови такого життя як живуть наші Українці на еміграції в Чехословаччині. Ходимо обідерті всі так, що зведи приймем своє грішне тіло, а робити треба. Ніхто не зверне уваги на нас бідних невільників, бо що комусь гризтися чужою бідою.

Ви питаєте чи хтось нами тут опікується і чи нам щось звісно о Петрушевичови? Так! Звісно нам про него дуже добре і Він нас дуже часто відвідує. Але щож, коли Він такий самий бідак, як і ми! Він нам сам не може помочи дати. Він страдається досить о наше положіннє, але годі, бо вороги зі всіх сторін стоять нам на перешкоді. Не думайте, що може тут есть ріжниця між старшинами а стрільцями. Ні так само старшини сидять в тих розшарпаних бараках як і ми, так самі і підчинені дістають тих 25 сотиків як і стрільці, та то почавши від стрільця то на генералови кінчиться. І генерали не мають нічо лучшого від нас. Ту плату і той самий обід мають з одної кухні. А до того як нема кому послужити, то і самі зі шальками ідуть до кухні по обід та по ту чорну каву. От таке наше розкішне життя і деміргаді! Дістаємо гажу так велику, що і серників трудно купити а як би хотів що инше. Ко купити то ані не голова стрінутися на цього більшого, бо ціла наша місячна кнота вино сить 7 кор. 50 сот., то значить, що за цілий місяць виносить 15 центів американських.

Запомога, котру післали американські Українці для нас, одержали м и також, а то перед Різдвяними святами. Ми дістали по парі біля нового, а грошіі, котрі приходять ніхо запомога то нато есть комісія зложена із трох стрільців, трох підстаршин і трох старшин, котрі розділяють найперше по шпиталях, тяжко хорим, котрі потребують помочи, відтак інвалідам, котрі тяжко пошкоджені в війні за волю України, не можуть собі дати ради. По шпиталях есть дуже, дуже богато нашого українського народу. Не думайте, що ми тут сидимо дня того, що нам добре, але длятого, що нам біда а не хочемо біді піддатися але витревати, щоби наші вороги не думали, що нас біда так нужда примусить до піддання під польське ярмо. Ми витриваєм хотябн що раз-так нас біда мучила як мучить нас тепер. Нам не страшне нічо, ані мечі ані огонь ані остра куля не застрашить нас! Навіть і заразний тиф, котрий здесяткував в 1919 році укр. армію, і то нам не страшне! Страшне нам есть одно, а то польське ярмо, яке Поляки на нас давно настелянли і наставляють тепер. Горе тому, хто затягне на себе то польське ярмо! Певне подумаєте собі: Чому то так би мало бути? Таж Поляки не суть такі страшні, з Поляками можна жити. Ой наївся я досить дротяних загаїв, тай пошткувань коли попав в польський полон. Таке було зі много одного разу. Було то в році 1916 тогди, коли ми під містом Львовом на позиції проти Поляків, а бу.ла нас дуже мала сила. Рано 17/4 Поляки вирішили в наступ і окружили нас зі всіх сторін так що і не було куди втікати. Ми постановили боротися до послідного человіка і боролися, але Поляки перемогли нас, хотяй потерпіли великі втрати. Зловили нас в клітку, бо щож могла робити одна сотня проти 6 сотень польських, проти котрих ми билися. В тім бою а зістав поранений так що мені вже не було ніяк втікати і я остався опір проти ворога. По якімсь часі Поляки обскочили нас і я дістався в полон польський, де першу поміч на мої рани дістав я, місто перевязки, 30 канчуків дротяних котрі чимало ран прибільшили мені. З тим відставили нас до Львова на цитадело, де ми перебували 7 днів без жадної опіки, без кусника хліба. Осьмого дня вдалося нам втечи. З трудностию ми дістался до своїх а тепер хотяй би мені обіцяли золоті горн , то в руки мене вижого не зловлять. В тім бою я поляг читав Михайло з Городлиска і хорунжий Підеовський з Белзця священик син, і більше знакомих. Не гнівайтеся, що я так драпаю, але мені тепер руки трясуться.

Еще раз гарнесько Вам дякую за Ваше добре серце і поки-що кінчу тай здоровлю Вас щиро із цілою родиною.

І. Перець.

(Лист писаний до д. П. Шульгана в Пітсбіґ, Масс.

Ліберець, 16. марта, 1922.

Дорогий Приятелю!

Прошу приняти від мене сердечне поздоровленне і якнайщиріший привіт з Чехословаччини. Рівнож сердечно дякую за ощадний від Вас лист. Сам жию і здорова, чого і Вам зі щирого серця бажаю.

Згадуєте дещо о нашій тяжкій біді. В дійсности така бідa немовбн чистий нас живцем закопати у гріб. Але не доведесь їм сего зробити. Як пишуть з дому, то аж страшно писати про ті знущання, що Поляки роблять з нашими людьми. Замикають школи наші українські, читальні, наші газти. Понакладали страшні податки. Як пишуть з Галичини, то навіть ціле господарство не коштувало би тілько якби хотів купити, як той податок. Ми витерпіли досить в девятьмісячній боротьбі з Поляками. По девятьох місяцях Польща дістала велику поміч і ми мусіли відступити поза границі рідного краю. Але і на чужині не дармуємо, а дальше безупинно працюємо для нашого загалу. Поляки бачуть добре, що як ми довго тут сидимо, то Галичину вони не дістануть і стараються в рідні способи нас розігнати. Вже давали нам амнестію, але ми не дурні. Щоби нас лекше обдурити, посилають ріжних агентів, щоб нас розігнати, але все то за дарно. Другі зноя більшовики зі всіх сторін пошарпують нас. Тут зі мною разом хлопці до сторіх страшні листи також з Америки пишуть щоб ми всі їхали до Росії, до більшевиків. Незнаю що вони там таке зобачили. Чи хотять, щоб і над ними панували жиди, так як там є. У нас трафлялося що

ДО КРАЮ

можемо відіслати кождого часу скоре працювати на копалях кільки кільки голів денно при легкім заняттю. Пашпорти на виїзд полагоджимо по прибутю до нас. Зверніться до:

GREENWICH LABOR AGENCY.
129 Greenwich Street,
New York, N. Y.

десь чорт знає звідки зявитись тут і хоче людий обдурити. Так тепер тут тяжко що годі видержати! Але хоч би і як було, то мусимо свого дочекати і здобути це, що нам належиться!

Сумно дуже було сеї зими серед тріскучих морозів. Мусіли ходити до роботи майже на пів голі. Прийшли свята Рождества Христового. Та чи милий і веселий був сей день? Колиж буде так як було колись в дома? А сего року вже осьмий рік прийшлось засісти не в рідні, не з родичами до сьвечері. Людей багато сказав: деяні сиві і не одна мати заплакала а не одного жінка а може і діти посиротіли: „Де наш батько?" Коли верне? Коли його побачимо? Чи може вже ніколи? І дійсно не один вже згинув і вже давно ворони та'пси його кости порознесли. Однак ми вірим в день воскресення неньки України, котра стогне у кайданах та потоках крови купаєся. Але прийде, і то скоро, час, що піде кров за кров, голова за голову. Не тюрми, не кайдани, а сала, воля і свобода для українського народу. Ми також тут не дармуємо а працюємо безупинно. Маємо свою бібліотеку з найновійшими книжками котрих богато дістали з Америки. У вільні часи читаємо вечерами. Добре, що вже тепло, бо в зимі в сих бараках то було дуже зимно, бо палити не було чим. Десь у літім взялись так сильні морози що годі сказати. Як читаєте газету „Свободу" все то там вже описано.

Опишу Вам один момент воєнний з походів на Великій Україні. Було се 20. жовтня 1919 р. Другий галицький корпус пересувався з большевицького на денікінський фронт, а VII. бригада досягла вже була міста Немирова. Денікінці були аж за рікою Богом. Наш курінь (батальон) одержав наказ відійти з дома гарматами як розвідча стежа, до села Перепильне над р. Богом, з вересня на захід від м. Брацлава. Була година 2.30 по пол. Між гуртком старшин в Немирові коло стаєу була весела розмова на тему Денікіна: „Уважай, каже один зі старшин до команданта куріня, щоби тобі Денікінці не справили вечері".

Курінь готовий до відходу. Передстежа вже поїхала, за нею команда куріня, а дальше з заду цілий курінь. Стрілецтво було помучене, весь час в походах та боях з большевиками, а сегодня зробили вже більш як 20 верстов. Погідний осінний день, не віщував лиха. Широким шляхом поміж рядами старих кріслатих лип, з яких разу-раз надало пожовкле листє, посувався курінь осторожно але скоро в перед. Передстежа час від часу розпитувала вільних людий, що йшли нам на против, але нічого не голосила, значить вістий про ворога не було. Біліе сонце схилялося вже добре до заходу, а холодний східний вітрець розносив та завівав жовтим пилювим листєм вулиці. Невдовзі підійхав курінь під село Чуків, та вістий про ворога ще не було. Аж ось надіжав іздень від команданта передстежі та почав щось командантови курінь голосити, а по сім поїхали обаз „тран" в перед. Населенне села Чукова цікаво , пригладалося галицькому війску, що йшло боронити його перед царським генералом Денікіном, а маленькі діти, що померзлі грялися на дорозі пожовклим листєм, розбігися радісно кричучи, що йдуть козаки. Вже вечеріло як курінь перейшов село Чуків, а вийхавши за село задержався. Вечірне слабе сонце освічувало той Брацлав, в якім панькувала та грабила чорносотенна зграя Денікінського войска. Команданти сотень та командант батерії прибули до команданта куріня.

„Товариші, сказав він, Брацлав обсаджений слабо. Ми відступимо від приказу і будемо зараз наступати на місто. Потім видавав дальші приказы... як скоростріли пічнуть огонь, а піхота рушить бігцем через міст, то артилерія має остріляватн місто, — були останні слова приказу.

Вже було смерклось як піхота а за нею скорострільчики, підкрадалися тихенько мов коти, дорогою в с. Вивчку брацлавським до моста на ріці Бозі. „Пст-тиха, промовив оден стрілець до другого, що зашпотався та тай впав в рів. — „Е, що ти так боїшся. Денікінці більший страх мають, як ми. Будеш зараз бачити", — відповів сей. За хвилю очинилися вже перед мостом, видно було ще Денікінця, що на тамтому боці моста ходив поперек дороги з ногавками штиком. Скоростріли готові, заголосив оден через другого, а за хвилю рознеслося тр-тр-тр-тр... гура! слава! слава! і бум-бум-бум з нашої батерії. Напні вже на другому боці, Денікінця що був на стійці зловили, а инші застави повтікали, оставляючи всі свої річи у хаті бідного Єврея, недалеко моста. Застава втікаючи від моста кричала містом „Українці! Українці!" Мій Денікінцями наставпереполох, вискакували з домів мов заяці і не огляданочись втікали оден напереді другого. Наші пігнались дальше стрілявть вже в місті, а сотня дальше, а по хвилі місто було вже вілне від війск защитника білого царя. Не минуло хвилин 20, як зі всіх сторін прибули вістовці зі зголошеннями. „Ми там а там замкнули дорогу, ми на сході куріня міста, а я — говорив один, знайшов на улиці Денікінські пагони". — Це певно зі страху перед нами вони собі пообрівали. Через часочок підійшов гурт людий, більша часть босих і без плащів. „Наші залягли для Денікінці тай тут замкнули до середини. Ми з третого корпуса наші нас тепер випустили". „А я сотник Петлюрівської армії, — я також сотник, — а я хорунжий". спасибі Вам, що овощі козаки визволили нас з тюрми". За хвилю стало у місті тихо лиш час від часу звязкові з передових сторожий дудніли ідучи по битій дорозі.

Т. Лубянський.

ЖАРТИ.

Блажен муж, до школи недуж, до церкви слизько, до дівчат близько.

Дере коза лозу, а вовк козу, а вовка мужик, а мужика пан, а пана юрист (адвокат), а юриста — чортів триста.

— Як ся маете?

— По середині: як вчера так нині.

Казав цига, лежачи під шатром у літню спеку:

— Добре тому косареви, гарна його робота. Сам косить і вітер коло себе гонить. Йому ні не горячо!

ФАРМИ!

$150 КУПИТЬ ХАТКУ (BUNGALOW).
Знаменита нагода для родини мало маетної, хоячої жити на контрах. Ві модерні удогнення, близько Ню Йорку. **SPOONER, 180 Broadway, New York City.** 92—

ФАРМА 100 АКРІВ, 75 акрів чорної землі, решта трубний ліс і пасовиско. Великий новий дім, добре 1 рікка на фармі, дім з 12 кімнат і другі забудовання, 6 корон, 2 добрих коний, вози і машинерія, сіно і т. д. Школа при фармі, на стейтовій дорозі, близько міста. Ціна $3800, готівкою $1500. 90-95

PISARKO & POKUTNY,
429 E. 5th Street, New York City

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

Фарма в стейті Конектікут, 100 акрів з будинками, 2 корови, 2 коні, вози і машинія, все в добрім стані. Хтобн хотів купити цю фарму, прошу написати до мене. Ціна за всьо $3500, готівка після угоди. **Karl Szych, R. 2, Box 39, Stafford Spring, Conn.** 93-95

ФАРМА 100 АКРІВ, з того 8 акрів грубого ліса вартости $600, 2 коні, 8 корів, 100 курий, 8 добрих будинків, дім на 2 поверхи а 9 кімнат, вітровий водотяг котрий тягне воду до стайні і дому, новий гараж, засаджений садом рівнина і без каміння, всіляка машинерія і богато засобу, 1½ миля від міста. Ню причині старости мушу продати. Ціна $3,800, вплати $2000. Голоситися до властителя: **Mr. Jakob Drozenko, R. F. D. 1, Broadalbin, N. Y.** 93-97

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

По причині смерти мужа, продається фарма 290 акрів, 175 акрів під посів, остале ліс і пасовиско, сад з 900 дерев, дім 14 кімнат, нова бана, сайзо і другі 4 забудовання, 22 коров, 2 вапніки, 2 бики, 2 коні, 2 мули, 400 курий, 13 бекрес, гуси, качки; озеро, близько школа, на стейтовій дорозі, 1½ милі від великого міста і залізниці, всі фармерські машинерія. Ціна $4000, вплати $2100. **LOBOR & NOWAK, 274 E. 4th St., New York City.** Tel. Dry Dock 3672. 93-98

НА ПРОДАЖ

Євангелія, найбільшого розміру, львівське видание, неоправл..$50.00
Великий Служебник, оправлений в волошку $35.00
неоправлений $15.00
Богослове моральне в українській мові, о. А. Бачинського, 4 томи по 800 ст. кождий .....$ 5.00
Богословське „Право церковне" в українській мові, брошурованне, сторін 760, ціна .....$ 4.50
„Пастирське Богословіе", в укр. мові, Іван Гарасевича, Бартошевського, брошурованне, сторін 1060, ціна .....$ 6.00
Адресувати: 93—
MISS A. LAWRYK,
5 W. Third Street, Chester, Pa.

FRENCH LINE
COMPAGNIE GÉNÉRALE TRANSATLANTIQUE
French Postal Service
Поспішна лінія
НЮ ЙОРК — МЕМЕЛЬ

PARIS ..... April 26
ROCHAMBEAU ..... April 27
LA SAVOIE ..... May 6
FRANCE ..... May 10
*Полученим з S. S. Pologne вибажаючий з Havre 14. цвітня.
ЦІНА 3-тої КЛЯСИ..... $110.00
Знаменні 3-тої кляси вигоди. Кабіни з умивальнями і водопроводами для 2, 4 або 6 людий. Особний тдальнний покій, покій до курення, бара і голярня для услуг для 3-тої кляси пасажирів. Вино і пиво даром.
По дальші інформації голоситись до місцевих агентів Французької Лінії.

БОСАКОВЕ ГІРКЕ ВИНО
„Природний змінитель"
„Найліпше лічиче средство"

Так говорить свящ. о. Тім Берку, Олфрант, Па. „Мене воно вилічило".

Босакове Гірке Вино є лічичий змінитель, приємного смаку, середньо кождого, як середньо кождий чоловік є ослаблений. До крови додасть нового життя так що його відживляючі складники вилікують до кождої части тіла, посилять уложджені части і вижене отруї з організму тіла. Воно допоможе увести природно нормальну циркуляцію а чоловік чується бути здоровим і сильним як свящ. о. Тім Берку.

Босакове Гірке Вино усуне завір, нестравність, ядри і нервовість. Воно є найлішній лік для тих, що терпіть від сі слабости. Виникає до серця хороби, послідує уложджені части доброволю, ну причину слабости, запевнюючи чоловіка перед будучими атаками. Майте все в дома фляшку під руками, коли починаєте чутись нагало не добре, уживайте його. Воно є серцю відчуте його благородну роботу. Босаковий Гірке Вино помагає природі удержувати тілесну будову в добрім стані і хоронить перед наглими хоробн.

Купіть собі не дасть фляшку у Вашого шторника або пішіть по книжку „Провідник до будучинни", котру вишлемо на жадане даром. Bosak Manufacturing Co., Scranton, Pa. — Adv. 94.96

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

СТЕФ. І. СВУСЬКІ І СИНИ
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева. Достарчуємо автомобілі на весілє, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до своєї.

ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
45 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукується п. СТЕФАНА ВУЛЬЧИНА, дякучителя, в дуже важній справі. Голоситись до: **Alex Bielko, 333 Hanover St., Nanticoke, Pa.** 93-94

ДЯКУЧИТЕЛЯ пошукують парохії: Herkimer, Utica і Little Falls, N. Платна після умови. Посада до обняття від 1. мая. Голоситися: **Ukrainian Cc. Cath. Rectory, 331 Moore Avenue, Herkimer, N. Y.** 92-93

СИДЛО ЧЕРНЯВСЬКА зволило подати адм. „Свободи" свою адресу. Просимо прислати 25 цит. для пересилання їй листів які надійшли для неї з краю.

НА ПРОДАЖ РЕСТАВРАЦІЯ.

З причини виїзду до краю продається ресторанц знаходячийся в дуже добрім положенню. Купуючий може купити і меблі з трох кімнат, все продам дешево. Голоситися: **Restaurant, 416 Van Brunt St., Brooklyn, N.Y.** 93-94

НА СПРОДАЖ водяний млин, бондарні гонт, ґонти, фарми, огородний і годівлі курей в окрузі Catskill, Columbia, Delaware, Greene. Для бізнесової місця і можна купити з малою готівкою. Голоситися до: **J. DUNAEFF, Box 84, Coxsackie, N. Y.** 67-69tu th sat—

БОЛГАРСЬКИЙ КРОВНИЙ ЧАЙ

Уживаний горячий перед спанем
Помагає приводі

ДО ЗНИЩЕННЯ ЗАХОЛОДЖЕНЬ.
До стереження перед інфлюенцою.
До зміцнення печінок
До легкого діяння кишок.
Болгарський Кровний Чай є приготований з чистих зіль. Він додає богату червону кров в Ваші жили, дає Вам силу до здержання хороби.

Спровадіть вельми антикварами, або ассекуровано почтою. 1 велика фамілійна пачка $1.25, або 3 пачки $3.15, або 6 пачок $5.25. Адресувати: H. H. Vogel & Co., President Magyar Products Co., 29 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

НИКОЛАЙ ГЕРМАН
DELICATESSEN
227 Ave. B, near 14th St., New York
Український склад мясних виробів найліпшого гатунку, як: старокраєва ковбаса, шинка, відмінна сосиска, каша і салькесон своєго власного виробу. ЦІНИ УМІРКОВАНІ, УСЛУГА ЧЕСНА.

В АМЕРИЦІ

Ремесло, фах і мову можна учитися почтою. 45 мінут денного шкоденяся дасть Вам спромогу внучитися англійської бесіди протягом 3 місяців. Не значить Ви не можете вчитися в Америці, а значок її, Ви будете учитися в дома. Ми гарантуємо, що по упливі 3 місяців від дня виписання в нашу школу, Ви будете говорити, читати і писати по англійськи. Пробну задачу і подробиці висилаємо за 10 центів, гріши або марками. Можна і канадійськими. Адресувати:
FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL, Dept. 46,
525 W. 47th St., New York City

SANTAL CAPSULES MIDY
СКОРА ПОМІЧ
на нутар міхури і теч.
Повне і успішне.
Кожда капсуля означена
MIDY
Стережіться відробів.

НАЙНОВІЙШИЙ
КАТТАЛЬОҐ
ЗИМОВИЙ ГІРСЬКИЙ ВІДПОЧИНКОВИЙ ВИПОЧИНКОВИЙ ВІДДИХ
ДЛЯ ВСІХ
ДРУЖИН
ВІСНОЧУ BAZAR
Dept. 57, 111 5th Ave.
NEW YORK, N.Y.

DR. M. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло Церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить усильною недугн мущин, женщин і дітий.
Найсучаснійший електричні апарати.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Годзини приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі від 4. пополудня.
177 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРҐ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і дівочині. Переводить всілякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOKENBERG
304—2nd AVENUE,
межи 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Годзини офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

ДР. АБОВИЧ
Говорить по українськи.
ЛІЧИТЬ ВСІ ХОРОБИ МУЖИН І ЖЕНЩИН.
Урядові години від 9. рано до 8. веч., в неділі до 1. попол.
329 E. 10th St., близько Ave. B, New York City.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЖИН І ЖЕНЩИН
СПЕЦІЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада даром.
DR. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. a Irving Place.
Годзини від 9. рано до 8. вечор. В неділі від 9. рано до 4. попол.

ВЕСНА В СТАРІМ КРАЮ

Чи Ви задумуєте відвідати Вашу стару Вітчину сеї весни або в літі?

Зворотна їзда там і назад протягом шість місяців дозволена.

Як задумуєте їхати, оплатиться Вам перше зголоситися до нас заким поробите приготовання. Ми можемо вислати Вас на найліпших кораблях, заопікуватися Вами аж до відїзду — дістати пашпорти і т. д. словом ми зробимо що потрібуєте для безпечної і вигідної подорожи. Департамент подорожуючих отворений денно до 6 год. вечером. — Суботи до 8.30 вечером.

„SCRANTON LARGEST BANK"
„ПІД ДЕРЖАВНОЮ КОНТРОЛЕЮ".
FIRST NATIONAL BANK
SCRANTON, PA.
Листовні зголошення за шифкартами, заповненнями місць, полагоджуємо сейчас.

CUNARD-ANCHOR
Найкращийший модерні кораблі в світі. Найчемніша обслуга для пасажирів. У Вашій місцевости або сусідніх місті находиться один місцевий агент.
До Польщі, Литви, Росії, України і всіх Балтійських країв через Гамбурґ.
CARONIA ..... May 13
SAXONIA ..... May 25
Кабіна $130; III. кляса $103.50. Такса $5.00.
Через Шеербурґ, Саутгемптон, Ліверпул і Глестов:
CAMERONIA ..... May 6
CARMENIA ..... May 17
Під особистим проводом проґулька з різночасними полученнями в Саутгамптон до Данцігу, Лізави і Лібави.
AQUITANIA ..... May 2, May 23
MAURETANIA ..... May 16, June 6
BERENGARIA ..... May 30, June 20
Через Англію або Гамбурґ до Данцігу $106.50; Лібави $107. Такса $5.00

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ
Перший Український Хіропрактор
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить рівні заламені хороби так мущин як женщин

Ню Йорк офіс: **338 East 16th Street.**
Пассаік, N. J. офіс: **52—2nd Street.**
Вівторок, четвер, п'ятниця від 10. рано до 7. вечер.
В неділі від 10. до 1.
Вівторок, четвер, субота, від 12. до 6. вечер.

КАЛЕНДАР „ПРОСВІТА"
НА 1922 РІК.
Ціна 75 центів з пересилкою.
Пишіть на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

МАЛИМ КОШТОМ

можете мати власну господарку і забезпечити собі добрий заробок, щоби так тяжко не працювати на старші літа. Можете у нас купити маду фарму о 10.000 квадратових стіп найліпшої урожайної землі, рівної, чистої без жадних корчів за

$375.00, $50 ЗГОРИ І $8.00 МІСЯЧНО НА ВИПЛАТ.

Земля находиться при великім фабричнім місті Ню Бронсвік, стейт Ню Джерзи, 50.000 людности, 35 мінут їзди з Ню Йорку, де находяться всілякі фабрики, з доброю платнею. Близько школа і церков. На тій землі вибудуємо Вам хату після Вашої вподоби, яку можете виплачувати як рент. — В разі купна компанія вертає кошти подорожи.

Офіс отворений таюож в неділі до полудня.

Не зволікайте а рішайтеся скоро. Приймемо Ліберти Бонди як готівку. Пишіть або голосіться по дальші інформації до

HAMILTON REALTY CO.,
63 PARK ROW, WORLD BLDG., ROOM 910, NEW YORK CITY.
КОМПАНІЯ Є ПІД КОНТРОЛЕЮ СТЕЙТУ.